

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ

Березовська Т.В. кандидат історичних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет

Розглядається роль музейних експозицій у формуванні громадянської позиції молоді.

Майже всі вищі навчальні заклади України мають свої музеї. Вони різняться концептуально, маючи різне спрямування: від природознавчих до історичних, присвячених історії і сьогоденню певного навчального закладу. В науковому співтоваристві панує думка, що універсалізм та універсальність підготовки кадрів в університетах, неначе коріння, глибоко переплетені з освітніми можливостями музею. Проте сьогодні, коли в Україні відбуваються процеси становлення нової соціополітичної системи, коли перед країною гостро повстало питання ломки старих корупційних відносин і формування нової соціально активної свідомості, університетські музеї покликані формувати у студентської молоді чітко визначену громадянську позицію.

Тема особливостей формування і функціонування музеїв при вищих навчальних закладах знайшла своє висвітлення в роботах українських дослідників, таких як Іван Буланій, Іван Явтушенко, Юрій Омельченко, Галина Мезенцева [1]. Разом з тим питання про специфіку університетських музеїв залишається дискусійним [2]. Безумовно, особливістю музеїв при вищих навчальних закладах є відображення в експозиції університетського світу. Тим самим музей працює на формування корпоративної свідомості. Він закріплює в свідомості студента думку про належність до особливого університетського світу, який залишиться з ним на все життя.

Не викликає жодного сумніву, що кожен університет дбає про власний імідж. Місія музею цей імідж формувати і підтримувати. При цьому слід підкреслити, що музей не лише несе інформацію, але й впливає на свідомість відвідувача музею емоційно. І найбільшого ефекту виховна функція досягає через емоційний вплив. В музеї реалізуються завдання громадянського і патріотичного виховання. Тому є всі підстави для того, щоб додати до балансу трьох основних функцій музею, а саме: дослідницької, навчальної та презентаційної, додати ще одну-виховну. І її специфіка полягає в формуванні у студентської молоді стійкої громадянської позиції і відчуття патріотизму.

Основні напрямки громадсько-патріотичного виховання через музейні експозиції мають декілька складових. Перед усім це духовно-моральна складова, сутність якої полягає в усвідомленні студентами вищих цінностей,

орієнтирів, ідеалів, соціально-вагомих процесів і проявів реального життя, здатністю керуватися ними як визначними принципами в практичній діяльності.

Друга складова покликана сформувати у молоді відчуття причетності до рідного краю, університету, Батьківщини. Це система заходів, спрямованих на пізнання історико-культурного коріння, усвідомлення неповторності власної країни, її долі, нерозривного зв'язку з нею, формування гордості за славних предків і визначних сучасників.

Третя складова-громадсько-правова. Впливає через систему заходів на формування правової культури і дотримання законів, навичок оцінки політичних і правових подій і процесів в суспільстві і державі, громадянської позиції, постійній готовності служити своєму народу і виконувати конституційний обов'язок.

Четверта складова-соціально-патріотична. Спрямована на активізацію морально-духовної і культурно-історичної традиції, на формування активної життєвої позиції.

П'ята складова-військово-патріотична. Орієнтована на формування у молоді високої патріотичної свідомості, ідей служіння державі, здатності до її військового захисту.

Специфіка сьогодення університетських музеїв в Україні визначена її новітньою історією, революцією гідності, подіями на Сході. В кожному музеї України частина експозиційної площі відведена під тематику, що висвітлює події останніх, непростих для України, років. Це матеріали, що присвячені Небесній сотні, участі викладачів та випускників університету в зоні антитерористичних дій на Донбасі та Луганщині, численні листи-подяки за волонтерську діяльність університету, за допомогу переселенцям та воїнам АТО.

Така експозиція створює ситуацію емоційної співпричетності, а через неї в свою чергу досягається мета патріотичного і громадянського виховання. Не слід забувати, що патріотизм являє собою моральну основу життєдіяльності держави і виступає в якості важливого внутрішнього мобілізуючого ресурсу розвитку суспільства, формування активної громадянської позиції особистості. Тому так важливо в університетських музеях формувати у студентства чітко визначену громадянську позицію, виховувати почуття патріотизму.

Таким чином, слід відзначити, що усвідомлення студентом свого внутрішнього світу залежить від сформованості у нього чітких соціальних установок. Громадянські якості формуються під впливом оточуючого середовища і власних зусиль особистості в певних умовах. Університетські музеї покликані зіграти в цьому процесі не останню роль, бо через співпричетність до інтересів свого навчального закладу студент виходить на співпричетність до інтересів своєї держави і бажання служити її процвітанню. А це вже активна громадянська позиція, така необхідна сьогодні, в стрімкий, мінливий, непростий час.

Тому в добу глобалізації та інформації, зростаючої взаємозалежності цивілізацій, країн і народів, в обстановці, обумовленої змінами політичної ситуації, економічних умов, ідеологічних установок, духовних і моральних

орієнтирів університетські музеї покликані достойно нести не лише просвітницьку, але й виховну функцію. А однією з важливих складових виховної функції сьогодні є формування стійкої патріотичної і громадянської позиції молоді.

Література:

1. См.: Буланый І.Т. Громадські музеї України: історія, досвід, проблеми/І.Т.Буланый, І.Г.Явтушенко. -К.: Вища школа,1979; Омельченко Ю.А. Розвиток навчальних музеїв: Навч. посібник/ Ю.А.Омельченко.-К.: Наукова думка, 1988; Мезенцева Г.Г. Музеєзнавство: на матеріалах музеїв Української РСР / Г.Г.Мезенцева.-К.: наукова думка, 1980.

2. Самойленко Л.Г. Освіта і музеї-партнери чи незручні сусіди?-
http://prostir.museum/publication/ua.____